

Clemens Kraft AS
Fridtjof Nansens plass 6
0160 OSLO

Vår dato: 24.11.2017
Vår ref.: 201303334-50
Arkiv: 312 / 033.BA1
Deres dato:
Deres ref.:

Saksbehandler:
Erlend Støle Hansen
22959826/esha@nve.no

Clemens Kraft AS – Søknad om tillatelse til utbygging av Lyngsåna kraftverk i Hjelmeland kommune i Rogaland – NVEs vedtak

NVE mener Rykanfossen har stor landskapsmessig verdi, og at fossen vil bli vesentlig redusert dersom Lyngsåna kraftverk bygges ut. NVE vektlegger at fossen ligger i et området som er viktig og mye brukt i friluftlivssammenheng. NVE har merket seg høringspartenes entydige motstand mot prosjektene i småkraftpakke Hjelmeland II. Mange av høringspartene har pekt på at det er mye utbygd vannkraft i regionen, og viktigheten av å skjerme disse vassdragene fra ytterligere utbygging. NVE mener tiltakets ulemper for landskap og opplevelsesverdien av Rykanfossen alene er nok til at ulempene for allmenne og private interesser overstiger fordelene. Kravet i vannressursloven § 25 er ikke oppfylt, og NVE avslår derfor søknaden om konsesjon til Lyngsåna kraftverk.

Søknaden

Clemens Kraft AS søker om tillatelse etter vannressursloven § 8 til å bygge Lyngsåna kraftverk i Hjelmeland kommune i Rogaland. Kraftverket vil utnytte et fall på 270 meter i Lyngsåna med inntak på kote 400 og kraftstasjon på kote 130. Vannveien på 1380 meter er planlagt som omtrent 1250 m sprengt tunell og 130 m nedgravd/nedsprengt rørgate. Det er behov for omtrent 100 meter ny vei for tilkomst til inntaket og omtrent 450 m ny vei med bro for tilkomst til kraftstasjonen. Middelvannføring i Lyngsåna er 1,7 m³/s, og kraftverket er planlagt med maksimal slukeevne på 4,3 m³/s. Kraftverket vil ha en installert effekt på 9,5 MW, og etter planen gi en årlig produksjon på omtrent 28,4 GWh. Utbygginga vil føre til ytterligere redusert vassføring på en omtrent 1,5 km lang strekning i Lyngsåna, som allerede har redusert vassføring fra utbyggingen av Lysebotn kraftverk med regulering og overføring av Lyngsvatnet. Det er planlagt slipp av minstevassføring i Lyngsåna på 212 l/s i perioden 1.5-30.9 og 127 l/s resten av året.

Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven sammen med søknaden om Storåna kraftverk og Sandvassåna kraftverk i småkraftpakke Hjelmeland II. De er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse. NVE var på befaring i området den 28.6.2017 sammen med representanter

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Vestre Rosten 81
7075 TILLER

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvegen. 1B
6800 FØRDE

Region Øst
Vangsvæien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

for søkeren, Hjelmeland kommune, Fylkesmannen i Rogaland, Stavanger Turistforening, FNF Rogaland, Naturvernforbundet i Rogaland og flere privatpersoner.

Samtlige høringsuttalelser og Clemens Krafts tilsvarende til uttalelsene kan leses i sin helhet på sakens side på nve.no. NVE har mottatt følgende høringsuttalelser:

Hjelmeland kommune har fremmet innsigelse til søknaden om Lyngsåna kraftverk med bakgrunn i negative konsekvenser for landskap og naturmangfold.

Fylkesmannen i Rogaland har innsigelse til bygging av Lyngsåna kraftverk i Hjelmeland kommune grunnet negativ virkning på nasjonalt viktige naturverdier og Rykanfossen som viktig landskapselement.

Rogaland fylkeskommune har fremmet innsigelse til at det gis konsesjon for utbygging av Lyngsåna kraftverk på grunn av konflikter med landskapsverdier, tap av fossemiljø og konflikt med nasjonalt verdifull naturtype (bekkeløft).

Direktoratet for mineralforvaltning og Statens vegvesen har ingen vesentlige merknader til saken.

Statnett og **Lyse Elnett** har kommentert nettilkobling for kraftverket og uttaler at nettsituasjonen i området er presset. Tilkobling vurderes ikke driftsmessig forsvarlig med dagens nett eller med planlagte forsterkningstiltak.

Stavanger Turistforening er negative til planene og viser til landskapsverdien av Rykanfossen, nasjonal verdifull bekkeløft og at vannføring allerede er sterkt redusert som følge av vannkraftutbyggingen i Lysebotn.

Forum for Natur og Friluftsliv Rogaland mener søknaden må avslås og at planlagte inngrep og redusert vannføring vil ha en uforholdsmessig stor konsekvens for landskap, anadrom fisk og landskap.

Naturvernforbundet i Rogaland er imot planene og mener at mye av vannkraftressursene i Rogaland allerede er utbygd. De viser til at restvannføringen i Rykanfossen har stor verdi for opplevelsen av fossen, og at kunnskapsgrunnlaget på biologisk mangfold i prosjektområdet er mangelfullt.

Årdal Elveeigarlag mener vurderingen for anadrom fisk i søknaden er mangelfull. De mener Lyngsåna er et viktig gyte- og oppvekstområde for laks og sjørret i Årdalsvassdraget. Eleveierlaget mener utløp fra kraftverk må plasseres ovenfor vandringshinder i Lyngsåna.

Norsk Folkehjelp Strand og Forsand er negative til prosjektet. De mener Rykanfossen er en av de fineste fossene i Rogaland og at en utbygging så å si vil tørrelegge fossen.

Norges Miljøvernforbund mener søknaden må avslås og viser til at det er nok utbygd vannkraft, negative konsekvenser av redusert vannføring i fossen og konsekvenser for biologisk mangfold og fisk.

Lyse Produksjon uttaler at det er viktig for dem at dagens vannføring i Lyngsåna ikke påvirkes av en eventuell utbygging.

Privatpersonene Tjensvold, Larsen, Breiland, Egeland, Larsen, Folkvord, Schmidt, Hatløy, Eskeland og Leirflåt har alle uttalt seg negativt om utbygging av Lyngsåna kraftverk. Uttalelsene er i hovedsak knyttet til Rykanfossens landskapsverdi som en av Rogalands fineste fosser, og at det allerede er mye utbygd vannkraft i kommunen/området.

Clemens Kraft har svart på høringsuttalelsene 21.6.2017. De viser til at utbygging av prosjektene i småkraftpakke Hjelmeland II blant annet vil medføre positive økonomiske ringvirkninger lokalt, både i utbyggings- og driftsfasen. Clemens Kraft bestrider ikke at vannføringen i elvene i Hjelmeland-

prosjektene vil reduseres vesentlig, men de mener de negative konsekvensene av dette vil fremstå som langt mindre omfattende enn det bildet som tegnes i høringsuttalelsene.

Alle høringsuttalene og Clemens Krafts svar på uttalelsene kan leses i sin helhet på sakens side på nve.no.

NVEs vurdering

Landskap og friluftsliv

Planlagt utbygd strekning ligger i Lyngsåna, som drenerer mot nord, gjennom et landskap med bratte fjellsider, ned mot Viglesdalen og utløp i Storåna. Fra Rykanfossen renner elva i en dyp og utilgjengelig bekkekløft som varierer fra 5-50 m i dybde. Juvet domineres av bergvegger og ur i nærområdet til elva, men partier med skog forekommer oppover langs det meste av elvestrekket. Elva er brattest fra Rykanfossen før den flater litt mer ut siste delen ned mot Nes.

Området ligger i et landskapsområde registrert som høgheilandskap i *Nasjonalt referansesystem for landskap*. Rapporten *Vakre landskap i Rogaland* beskriver området som vakkert landskap med regional verdi, og ligger i tilknytning til Viglesdalen-Bergaland som beskrevet i rapporten. Høringspartene beskriver Viglesdalen som et mye brukt friluftsområde og parkeringen ved Nes er innfallspport til Stavanger Turistforenings løypenett i området. Øvre del av prosjektområdet ved inntaksområdet og utsyn til Rykanfossen er også et område som er mye brukt i friluftssammenheng. Høringsparter uttaler at de forventer at bruken av friluftsområdene vil øke ytterligere når Ryfast åpner i 2019 og reduserer reisetiden fra større byområder.

Mange av høringspartene har uttalt seg om redusert vannføring i Rykanfossen, og omtaler fossen som en av Rogalands vakreste. Fossen har fritt fall på 52 meter. Vannføringen i fossen er redusert som følge av reguleringen av Lyngsvatnet og utbyggingen av Lysebotn kraftverk. Omtrent 75 % av naturlig nedbørfelt for Rykanfossen er fraført, og det blir ikke sluppet minstevannføring på denne strekningen. Flere høringsparter tar også opp at det er mye vannkraft utbygd i regionen, og at det er viktig å ta vare på de resterende vassdragene med noe vannføring. Flere høringsparter mener således av vannføringen fra restfeltet nedstrøms Lyngsvatnet bidrar til å opprettholde Rykanfossen som et landskapselement.

Middelvannføringen i Lyngsåna er ifølge søknaden beregnet til 1,7 m³/s (etter fraføringen av Lyngsvatnet), og kraftverket er planlagt med en slukeevne på 253 % av middelvannføringen. Det er planlagt minstevannføring på 212 l/s i perioden 1.5-30.9 og 127 l/s resten av året. Ifølge søknaden vil i gjennomsnitt 83 % av tilgjengelig vannmengde utnyttes i kraftverket, og det vil være overløp over dammen 27 dager i et middels vått år. NVE mener reduksjonen i vannføring i Lyngsåna og Rykanfossen som følge av utbygging, vil være et avgjørende moment i vurderingen av søknaden.

NVE har merket seg høringsparters sterke motstand mot prosjektene i Hjelmeland, viktigheten av Rykanfossen og at flere mener det er viktig å ivareta noe av vassdragsnaturen i området. NVE mener Rykanfossen, også etter fraføringen av vann til Lysebotn, er et viktig landskapselement i et område som er viktig og mye brukt i friluftssammenheng. Av OEDs retningslinjer for småkraftverk går det frem at en bør unngå inngrep som medfører bortfall eller vesentlig reduksjon av verdifulle landskapselementer. Vannføringskurvene i søknaden viser at dynamikken i vannføringen i fossen stor grad vil bli borte etter en utbygging av Lyngsåna kraftverk. NVE mener tiltaket i all hovedsak vil fjerne landskap- og opplevelsesverdien av Rykanfossen. Etter vårt syn er tiltakets ulemper for landskap og opplevelsesverdien av Rykanfossen alene nok til at ulempene ved tiltaket overstiger fordelene for allmenne og private interesser, jf. vannressursloven § 25.

Rykanfossen under NVEs befaring av søknaden om Lyngsåna kraftverk 28.6.2017.

Konklusjon

NVE mener Rykanfossen har stor landskapsmessig verdi, og at fossen vil bli vesentlig redusert dersom Lyngsåna kraftverk bygges ut. NVE vektlegger at fossen ligger i et området som er viktig og mye brukt i friluftlivssammenheng. NVE har merket seg høringspartenes motstand mot prosjektene i småkraftpakke Hjelmeland II. Mange av høringspartene har pekt på at det er mye utbygd vannkraft i regionen, og viktigheten av å skjerme disse vassdragene fra ytterligere utbygging.

NVE mener tiltakets ulemper for landskap og opplevelsesverdien av Rykanfossem alene er nok til at ulempene for allmenne og private interesser overstiger fordelene. Kravet i vannressursloven § 25 er ikke oppfylt, og NVE avslår derfor søknaden om konsesjon til Lyngsåna kraftverk.

Andre forhold

Flere høringsparter har kommentert forholdet til anadrom fisk og biologisk mangfold, og mener det er usikkerhet i registreringene og vurderingene gjort i søknaden og biomangfoldrapporten. NVE mener at tiltaket også vil kunne medføre ulemper for biologisk mangfold og anadrom fisk. NVE ser at søknaden og biomangfoldrapporten har svakheter på temaene, men at dette ikke er avgjørende for vår vurdering grunnet utfallet i saken. Vurderingene knyttet til Rykanfossens verdi for landskapet og friluftslivet er alene nok til å konkludere med at konsesjon ikke kan bli gitt.

Om klage og klagerett

Dere kan klage på denne avgjørelsen til Olje- og energidepartementet innen tre uker fra det tidspunktet underretningen er kommet fram til partene, jmfør forvaltningslovens kapittel VI. Klageretten er begrenset til parter (grunneiere, rettighetshavere og konsesjonssøker) og andre med rettslig klageinteresse (hovedsakelig organisasjoner som representerer berørte interesser).

En klage skal begrunnes skriftlig, stiles til Olje- og energidepartementet og sendes til NVE. Vi foretrekker elektronisk oversendelse til vår sentrale e-postadresse nve@nve.no.

Med hilsen

Rune Flatby
avdelingsdirektør

Øystein Grundt
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Kopi til:

Clemens Kraft AS v/Rune Sveinsen